

tako po spričevalu izvrstnimi učenci raduje, pa ko se sam osvedoči, res žaluje. Otrok ni kriv, če poleg svojega „sg“ namer na „m“ čitati ne zna, ker istinito nahaja se več med takšnimi dobro nadarjenih otrok. Temu je krivo to, da se, kakor sem se sam osvedočil že večkrat, v slovenskih šolah popolnem vratomolno, protipostavno v začetku šolanja, ako pa ne pa v začetku 2. čitaj! drugega šolskega leta, začne lomiti nepoznano nemščino, na zamudo tega, kar ima predpisanega, na kvar blaženju srca in razvijanju vseh višjih in lepših zmožnosti, za vse najboljše, najlepše, najsvetejše, da, za navadno življenje najpotrebnejše. Pamenten oča, kateri mora plačevati in vzdrževati vse, ne bi nikdar ne tirjal takšnih proti vsaki pameti zmešanih šol, ako bi vedel, da je domača šola le za to, da se imajo njegovi otroci naučiti v razmerno kratkem času vsega potrebnega za to in uno življenje, ako bi vedel kako težavno je 80—100 in še več otrok le samo v materinščini dobro naučiti krščanskega nauka, čitati v materinščini tako, da ga ne samo vsaki rad posluša, nego da tudi otrok to, kar je čital, tudi dobro razume, zopet svojimi besedami ponavlja, in kar je v katerem čitanju navihtega in blagega, da se to popolnem njegovega srca polasti, da se po tem ravna in pošteno obnaša; ako bi vedel prosti človek, kako potrebno je v sedajšnjem vsakem obziru lagodnem času vsem dobro računati znati, kako v poljedelstvu in drugih strokah napredovati. Na dalje, naj bi se kmetom vendar razjasnilo, naj se tisti gospodje, ki so mnogo let po visokih šolah hlače trgali, rajše se naučili bili do dobrega dveh ali več jezikov, da bi se lože z njimi obdevali. Domače šole vendar niso zaradi tega, da bi se otrok v par letih mogel poleg materinščine še drugega jezika naučiti, da bi se jim pozneje loži pisma v tujščini pošiljala. V tej reči tavajo ljudje še v prevelikej nevednosti. Čudno pa je še to, da celo prav izobraženi učitelji, ako prav dobro vedo, da prazno slamo mlatijo, si vendar še več nalagajo, kakor postava veleva. Naj se to vendar prevdari.

Iz Celja. (Preklic.) Prosvoljno podpisani naznanjam s tem liston vsem dragim sosedom in znancem v celjski okolici, da srčno obžalujem nesrečni korak, ki sem ga storil pri volitvi pretečeni tork. Akoravno sem poprej obljubil slovenskim možem, da bom pri tej volitvi le za nje glasoval, so me zvitih liberalci in nemškutarji tako premotili v sobani, kjer se je volilo, da nisem vedel kaj sem pred volitveno komisijo govoril. Namesto dragega Lipovšeka sem žalibog izgovoril ime nekega nemškutarja in tako pripomogel, da je bil slednji izvoljen namesto Lipovšeka. Zato prosim očitno vse poštenjake v celjski okolici, naj mi tega ne vštejejo za zlo; vse može slovenske pa opo-

minjam, naj se nemčurjev in liberalcev izogibljejo že od daleč, da njih ne premotijo, kakor so mene.

Franc Majer,
posestnik na Polulah.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Naš cesar se brani obiskati italijanskega kralja v Rimu, kder stoluje papež; toda voljen je obiskovanje vrniti v Florenciji, Turinu, Milanu itd. Sedaj tiščijo liberalci na to, naj bi cesarjevič Rudolf posnehal nemškega cesarja in v imenu očeta svojega obiskal kralja in papeža v Rimu. — V Trstu so odprli slovesno nov oddelek tamošnjega pristanišča za ladije, ki je stalo veliko milijonov; sedaj bodo leži blago na ladije nalagali. Slovenski starši so tržaški mestni in deželni zbor prosili za slovensko ljudsko šolo. Poslanec Naberger je prošnjo podpiral krepko pa italijanska večina jo je vrgla pod klop. Lahoni pa nemški liberalci so polni sovraštva do Slovanov. — Celjski nemčurji uže begajo volilce ptujškega okraja z izmišljenimi kandidati za Hermanov sedež v državnem zboru. Slovenci se ne damo motiti, najprvlje volimo narodne volilne može. — Ljubljana prosi pri ministerstvu, naj eden sedež štirih glavnih železniških ravnateljstev njej da. Tagespošta se uže jezi in se boji, da bi potem Slovenci dobili dobre službe na železnicah. No, zakaj bi pa jih samo Nemci smeli imeti? Naravno bi vendar bilo, da bi namesto sedanje slovensčine nezmožnih tujcev bili Slovenci nameščeni pri železniških stacijah na Slovenskem. Dal Bog, da bi ljubljanska prošnja uslišana bila; mnogo Slovencev bi doma dobrih služeb dobilo, ki sedaj v tujih deželah se klatijo s trebuhom za kruhom. Dalmatinski Hrvati se znebijo v kratkem nepovoljnega jim c. k. namestnika fml. Jovanoviča; namestnijski svetovalec Pavič, bivši mariborski okrajni glavar, je tudi uže Zadar zapustil. — V hrvatskem saboru v Zagrebu so pristaši Starčevićevi narodno stranko precej robato pa žali Bog le preveč z resničnimi razlogi napali. Narodna stranka maščevala je se s tem, da je Starčeviću in Piletiču dala ukor in za 8 sej izključila. To pa ne bo veliko pomagalo. Madjaronska politika na Hrvatskem se po krivici šopiri kot narodna politika!

Vnanje države. Nemški cesarjevič se je iz Italije vrnil domov, pravijo, prav zadovoljen z obiskovanjem pri papeži in italijanskem kralji. Veselje motili so le nekateri rogovileži, ki so zopet rohneli zoper Avstrijo in kričali: Evviva Oberdank. Ali je ta krik res bil tako nepovoljen Italijanom, kakor se delajo, to jim ne verjamemo. — Ruski car peljal se je na lov, konji se splašijo in car je hipoma iz sani vržen tako silno ob drevo, da se je ob levo ramo hudo

ranil. Vse hudodelnike, kateri so na več časa v zapor obsojeni, odpošljajo v Sibirijo delat. Tako se prihrani veliko peněz, — Papež so se za kristijane od Mahdija v osrednji Afriki preganjane potegnili pri evropskih vladah in prosijo za pomoč. — Francozi so dne 10. dec. napali kitajsko mesto Sontai, Kitajci so se precej krepko branili pa kmalu bili premagani tako, da so potem v noči pobegnoli. Sontai je v oblasti francoskega generala Courbeta. Palo je 200 Francozov. Ali bo to Kitajce dovolj splašilo in v mir pripravilo, ali jih še le za vojsko unelo, to se mora kmalu pokazati. Bržčas se bodo spraviti dali. Anamčani izvolili so novega kralja po imenu To-duk. Bo li s Francozi držal ali s Kitajci, o tem se sedaj ne da nič gotovega poročati. — Španci ostanejo Francozom prijazni, čeravno jih je nemški cesarjevič k Bismarku vabil.

Za poduk in kratek čas.

Slovenski kmet 1000 let pod nemškim gospodstvom.

VI. Prišlo je l. 1848 in pobrisalo mnogo zastarelega, zlasti pa zlomilo dokaj okov, v katerih je stotine let stari absolutizem uklenjene držal narode avstrijske. Zasužila se je zarija nove politične svobode, ki je oznanovalka boljše bodočnosti.

Če se je tudi l. 1848 godilo marsikaj, česar noben pametnjak ne hvali, pa vendar mora vsak pravični ocenitelj zgodovinskih prikaznij priznati, da se je veliko slabega za vselej odpravilo in k temu prištevamo tudi odpravo podložništva pri kmetih. Dne 7. septembra 1848 je cesar Ferdinand I. mili podpisal najvišji patent, v katerem je bilo podložništvo s tlako, raboto, desetino in davščinami vred za vselej odpravljeno, slovenski kmet za avstrijskega državljana, z volilno pravico previdenega, proglašen. Mahoma bila je 1000letna veriga strašnega podložništva prekrhnjena, zadnje okove, ki so kmeta nemškej grajskej gospodi priklenjevale, za vselej zdrobljene. Po 1000letni temi zasije tudi slovenskemu kmetu ljubeznjivo solnce zlate svobode. Zemlja, katero je obdeloval, postala je njegova last, on sam z zarodom vred svoboden državljan.

Vendar cesar je tudi grajščakom, prejšnjim lastnikom zemlje, dal nekaj veljati in je v istem patentu od 7. septembra 1848 zaukazal, da se jim ima primerna odškodnina plačati. V to svrhu bila je na Dunaji osnovana posebna komisija, s podkomisijami po deželah. Te komisije so morale vrednost prejšnjih desetih in davščin itd. učeniti, kmetom pa uplačevanje posebne rešitve naložiti. Glavne točke pa, katere se je morala držati, bile so: $\frac{1}{3}$ zgubijo

grajščaki, $\frac{1}{3}$ vzame država na-se, $\frac{1}{3}$ vplačajo kmetje sami. Za Štajersko je komisija delo dovršila še le v nekaterih letih tako, da je precej nereda zapustila. Kmetje so sicer svoj delež vplačali, a državin delež moral je naposled prevzeti deželni zbor štajerski. In tukaj še sedaj ni konec plačilu. Vsako leto se vzame v to svrhu več kakor $\frac{1}{2}$ milijona goldinarjev in konec bo storjen l. 1896. Do tiste dobe bomo vplačanih imeli okoli 22 milijonov goldinarjev kot žrtvo za gruntno rešitev od strani dežele štajerske.

V diplomi od 20. oktobra 1860 se je cesar Franc Jožef odpovedal samovladarstvu in Avstriji dal deželnih in državnih zborov, v katerih bi tudi izvoljeni poslanci vsakega naroda, dežele in stanu imeli pravico govoriti in sklepati o novih postavah. L. 1868 dne 21. decembra pa je cesar podpisal osnovne državljske pravice, zvršetek in krono vsem. V njih je slovenski kmet, Slovenec s slovensko govorico vred proglašen za enakopravnega državljana. Slovenec in njegov jezik je pridobil v Avstriji tiste pravice v uradih, šoli in javnem življenji, katere je uživiljal uže od nekdanj Nemeec in nemški jezik. Toto pravico je svitli cesar Franc-Jožef dne 21. dec. 1868 podpisal in proglasiti dal. Zato pa naj ne preminejo slovenskemu kmetu iz spomina trije cesarji: Maksimilijan, Ferdinand in Franc-Jožef. Prvi je zatrl sužanstvo, drugi podložništvo s tlako in desetino, tretji pa povzdignil slovenskega kmeta do časti vsem drugim enakopravnega državljana. Večna hvala in slava jim!

Ti pa, slovenski kmet, bodi srečen na svojej lepej slovenskej zemlji. Glej, zopet je tvoja, zopet si sam gospod svoje osode. Drži se. Ne daj se spodrinoti po zvijačnih tujcih. Krepki se, rasti, prospvaj, poganjaj iz sebe podobno dišečej lipi novih vej! Daj nam zmiraj več narodnih omikancev: duhovnikov, učiteljev, profesorjev, uradnikov, prodiraj v trge, napolnjuj mesta! Tako postanemo Slovenci še le popolnem narod, ki je res gospod na lastnih tleh. V to pomozi Bog in sreča junaška!

Smešnica 52. Nek slovenski kmet pelja crknjenega konja na vozu. Sreča ga Nemeec in vpraša: boh in (wohin?) Kmet odgovori: je že „hin“, saj ga k „šintaru“ peljam. Nemeec debelo gleda in bara: bos (was?). Kmet: bos je bos, saj sem mu podkove popipal. Nemeec, ker nič ne razume kmeta, pravi in reče: bist a Esel. Kmet odgovori: a nej se zjezil, od starosti je „hin gratal.“

Iz Slov. goric.

Razne stvari.

(Svitli cesar) so za šolsko poslopje na Šavnici darovali 200 fl.